

BIULETYN BIAŁSKOPODLASKIEJ IZBY ROLNICZEJ

Miesięcznik Białskopodlaskiej Izby Rolniczej

ROLNICZY BUDŻET

Trudno dostrzec w budżecie na 1998 r. jakiegokolwiek wsparcie dla propodażowej, a przez to prodochodowej polityki rolnej. Nigdy w Polsce o to nie było łatwo. W 1998 r. będzie szczególnie trudno. Oby dla rolnictwa i gospodarki żywnościowej budżet na 1998 r. okazał się przynajmniej budżetem przetrwania.

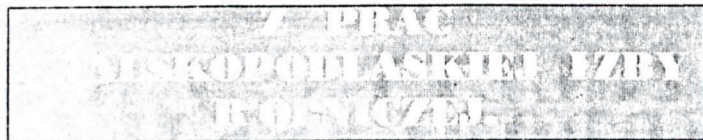
Ogólne wydatki na rolnictwo i gospodarkę żywnościową, planowane na 1998 r., drastycznie maleją. O ile w 1997 r. wyniosą one prawdopodobnie (po zmianach w budżecie m.in. na wydatki bieżące oraz majątkowe - wzrost o 136 mln) 2206,4 mln zł, to na 1998 r. zaplanowano je na poziomie 1909,4 mln zł, tj. 86,5% poziomu w 1997 r. Po uwzględnieniu planowanej średniorocznej stopy inflacji w wysokości 11 % można uznać, że będą one realnie niższe niż w 1997 r. o 24,5%, a więc o blisko jedną czwartą. Równocześnie w skali gospodarki narodowej przewidywany wzrost wszystkich wydatków budżetowych ma wynieść 112,5%, a więc planuje się realny ich wzrost o 1,5%. Uzasadnione jest zatem twierdzenie, że o ile w 1997 r. rolnictwo i gospodarka żywnościowa (RiGŻ) uczestniczyły w planowanym wzroście gospodarczym w stopniu nie odbiegającym od przeciętnej w kraju, to w 1998 r. uczestnictwo to uległo wyraźnemu ograniczeniu, co mogłoby sugerować zmniejszenie roli tego sektora w planowanym wzroście PKB. Potwierdza to spadek udziału ogólnych wydatków na RiGŻ z 2,75% w 1997 r. do 2,37% w 1998 r., podczas gdy jeszcze w 1996 r. wskaźnik ten wynosił 2,9% (przy uwzględnieniu pożyczki dostosowawczej ASAL z Banku Światowego). Trudno znaleźć uzasadnienie dla takiego stanowiska projektodawcy budżetu w sytuacji gdy celem strategicznym Polski jest przygotowanie omawianego sektora do integracji z Unią Europejską. W istocie budżet na 1998 r. dowodzi wycofywania się państwa ze skutecznego wspierania wielofunkcyjnego rozwoju wsi. Nie przyniesie on korzystniejszych niż w latach poprzednich uwarunkowań dla wzrostu dochodów rolniczych (według danych AVIS z 1996 r. parytet dochodów rolniczych do pozarolniczych wynosi średnio 0,72), jak też dla poprawy konkurencyjności produktów polskiego rolnictwa na rynku krajowym i za granicą. Planowane wydatki na RiGŻ w 1998 r. nie rysują niestety pomyślniej perspektywy.

Fragment ekspertyzy wykonanej na zlecenie Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przez Prof. dr hab. A. Czyżewskiego, pracownika naukowego Katedry Makroekonomii w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. - Biuletyn Informacyjny ARR 2 (80)

W NUMERZE:

- ROLNICZY BUDŻET
- Z PRAC ZARZĄDU I KOMISJI BIAŁSKOPODLASKIEJ IZBY ROLNICZEJ
- ODDZIAŁYWANIE BUDŻETU PAŃSTWA NA ROLNICTWO W KONTEKŚCIE INTEGRACJI Z UE
- WŁADZA W GRUPIE PRODUCENCKIEJ
- JAKOŚĆ PODSTAWOWYCH NAWOZÓW MINERALNYCH
- PRAWNIK RADZI

Biuletyn Białskopodlaskiej Izby Rolniczej
Biuro Izby: 21-500 Biała Podlaska, ul. Brzeska 41
Tel. (083) 3420032, 3443014; Fax. (083) 3420032

POSIEDZENIA ZARZĄDU BIR

10 luty 1998r.

Przedmiot obrad:

- zapoznanie się z funkcjonowaniem Zespołów Szkół Rolniczych w woj. białkopodlaskim,
- przygotowanie projektu porozumienia między BIR i Szkołami Rolniczymi województwa.

Gośćmi posiedzenia byli Dyrektorzy Zespołów Szkół Rolniczych z Jablonia, Leśnej Podlaskiej i Łosic. Przedstawili działalność szkół rolniczych podkreślając, że pełnią one w odróżnieniu do innych typów szkół oprócz roli edukacyjnej funkcje opiekuńczo-wychowawcze dla młodzieży wiejskiej.

Przedstawiciele szkół przybliżyli problemy z jakimi muszą na codzień borykać się nauczyciele. Należą do nich między innymi: słabe wyposażenie techniczne szkół oraz trudności w organizacji praktyk zawodowych uczniów.

Podczas posiedzenia stwierdzono, że występuje szereg podobnych zadań, które powinny być realizowane przez szkoły rolnicze i Izbę Rolniczą. Postanowiono by strony przygotowały propozycje współpracy i spotkały się w niedalekiej przyszłości by podpisać porozumienie o współpracy.

13 luty 1998r.

Przedmiot obrad:

- zapoznanie się z ustaleniami ze spotkania Regionalnego Porozumienia Izb Północno-Wschodniej Polski, które odbyło się w Olecku w dniach 6-7.02 br,
- omówienie spraw związanych z możliwością zorganizowania w Białej Podlaskiej II Forum Polska-Francja,
- wypracowanie stanowiska w sprawie przejścia zadań ODR,
- rozpatrzenie wniosków Komisji Ekonomicznej BIR z 10.02.1998r.

KOMISJA EKONOMICZNA

10 lutego br. obradowała Komisja Ekonomiczna Białkopodlaskiej Izby Rolniczej. Przedmiotem obrad Komisji było wypracowanie stanowiska w sprawie ustawy o gospodarstwie rodzinnym oraz opracowanie modelowej umowy kupna-sprzedaży między zakładami mięsnymi a dostawcami żywca.

Propozycje zapisów jakie powinny znaleźć się w ustawie o gosp. rodzinnym dotyczyły między innymi..:

- określenia definicji gospodarstwa rodzinnego:

Za gospodarstwo rodzinne uznaje się gospodarstwo, które prowadzone jest przez rodzinę na gruntach własnych lub dzierzawionych,

- określania obszaru gospodarstwa uznawanego za ro-

dzinne na drodze porozumienia Wojewody, Izby Rolniczej oraz Związków Rolników,

- określenia progu dochodowości gospodarstwa rodzinnego w wysokości 120% średniego wynagrodzenia osiąganego w innych działach gospodarki poniżej którego gospodarstwu udzielana byłaby pomoc państwa,
- określenia kryteriów wykształcenia lub stażu pracy uprawniających do prowadzenia gospodarstwa i gwarantujących działalność na odpowiednim poziomie,
- zapisów gwarantujących pomoc państwa rolnikom, którzy na skutek śmierci współmałżonka samotnie prowadzą gospodarstwo rodzinne.

W dalszej części posiedzenia komisja dyskutowała nad planem pracy i wydatków w 1998r. Wybrano także czterosobową komisję, która zajmie się opracowaniem umowy kupna-sprzedaży między zakładami mięsnymi a dostawcami żywca.

KOMISJA RYNKU ROLNEGO I WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ

19 lutego br. odbyło się posiedzenie Komisji Rynku Rolnego i Współpracy z Zagranicą. Gośćmi posiedzenia byli: Pan Antoni Marzec, Dyrektor Państwowej Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych oraz pan Zbigniew Cisoń, Członek Krajowej Rady Gorzelnictwa.

Dyrektor PISIPAR przybliżył zebranym wiedzę na temat norm w produkcji i obrocie pasz treściwych oraz możliwości ich kontroli i egzekwowania.

W chwili obecnej nie obowiązują dawniej funkcjonujące normy. Każdy producent pasz jest zobowiązany do sporządzenia receptury i ustanowienia własnej normy. Ponadto powinien informować nabywców co zawiera produkowana pasza.

W praktyce występuje jednak szereg nieprawidłowości:

- producenci pasz nie oznaczają jej składu na opakowaniach,
- występują niezgodności deklarowanego składu paszy ze stanem faktycznym.

Obecnie na terenie woj. białkopodlaskiego, jak wynika z danych PISIPAR funkcjonuje 5 producentów pasz.

Jedynie przetwórnia w Radzynie Podlaskim spełnia praktycznie wszystkie wymogi inspekcji poczynając od surowców, przez sprzęt i urządzenia, na badaniu jakości wyprodukowanego towaru kończąc. Pozostałe cztery zakłady produkują pasze pod zamówienia, urządzenia posiadają słabe a laboratoria praktycznie nie istnieją.

PISIPAR pobrała w tych jednostkach łącznie 20 prób pasz i stwierdziła, że 11 partii towaru nie odpowiada deklarowanym normom jakości.

Odchylenia stwierdzono we wszystkich zakładach. I tak np.:

- W Dubicy - na 6 badanych partii w 2 partiach zanotowano odchylenia w koncentracjach dla trzody chlewnej. (zawartość białka była o 10% niższa od deklarowanej)
- w Kopytniku - na 4 badane partie w 3 stwierdzono niepra-

widłości. (w 2 partiach - niedobiałkowanie oraz nadmierną zawartość włókna; w 1 partii - niedobiałkowanie i zawyżoną wilgotność)

■ w Niemojkach - na 5 badanych partii w 3 stwierdzono nieprawidłowości. (w 2 partiach - zaniżoną zawartość białka, o 30% i 20% w koncentratkach, w mieszankach dla cieląt o 11%)

Producenci pasz tłumaczą bardzo często występujące nieprawidłowości tym, że produkują pod zamówienie zgodnie z pisemnym zleceniem odbiorcy. W tych przypadkach czynności kontrolne nie odnoszą żadnego skutku. Jedyną możliwość jaką ma PISIPAR jest wystąpienie z wnioskiem do Urzędu Skarbowego, że z uwagi na obniżoną wartość paszy również cena powinna być mniejsza. W konsekwencji Urząd Skarbowy nalicza 20% wartości paszy + 150% kary od tej wartości. Powstałe z wycień należności sprzedawca jest zobowiązany odprowadzić do budżetu państwa.

Dyrektor PISIPAR poinformował ponadto, że producenci paszy mają obowiązek przeprowadzania analizy wyprodukowanej partii paszy przed jej sprzedażą. W praktyce jednak tego nie czynią.

Członkowie Komisji pytali o możliwości dochodzenia odszkodowań przez rolników, którzy nabyli pasze o składzie niezgodnym z deklarowanym przez producenta.

Aby dochodzenie swoich praw było skuteczne musi być dokonane urzędowe pobranie próby paszy co do której zachodzi podejrzenie, że jej skład odbiega od deklarowanego. W przypadku takim konieczne jest by próbę pobierał pracownik PISIPAR lub zaprzyjęzony próbobiorca.

Kolejny gość, Pan Zbigniew Cisoń, Członek Krajowej Rady Gorzelnictwa przedstawił aktualną sytuację polskiego gorzelnictwa oraz problemy z zagospodarowaniem wyprodukowanego spirytusu. Pan Cisoń przedstawił propozycje działań, które poprawiłyby sytuację. Należą do nich:

- wprowadzenie cen minimalnych na spirytus surowy oraz spirytus odwodniony co umożliwiłoby stabilizację cen i produkcji oraz kontraktację,
- wprowadzenie obowiązku dodawania spirytusu odwodnionego do wszystkich rodzajów benzyn w ilości 3-3,5% objętości (pozwoliłoby to na ograniczenie importu benzyny o wartości ok. 50 mln USD oraz zagospodarowanie 800 tys. t żyta lub 3 mln t ziemniaków),
- wprowadzenie zakazu stosowania do środków spożywczych syntetycznego kwasu octowego,
- ograniczenie przemytu alkoholu.

Komisja zgodziła się z w/w propozycjami i postanowiła skierować je w formie wniosków do odpowiednich organów decyzyjnych.

W dalszej części posiedzenia Komisja omówiła bieżącą sytuację na rynku zbóż i żywcia oraz dokonała oceny programu działań interwencyjnych ARR na 1998r. Stwierdzono, że plany Agencji zakładają całkowity brak interwencji na rynku rolnym w br.

Postanowiono ponadto wpłynąć na ARR by zalegające w magazynach zboże wyeksportować a także podjąć działania w celu wprowadzenia cel zaporowych na artykuły rolno-spożywcze.

Komisja przyjęła propozycje do planu pracy i wydatków na 1998r.

Spółka Z o.o.
ul. Leszczynowa 1
21-500 Biała Podlaska

tel/fax (0-83) 342 20 21, 342 20 36

Prowadzi kontraktację:

- nasion traw (rajgras angielski, tymotka)
- nasion roślin motylkowych drobnonasiennych (koniczyna czerwona, koniczyna biała)
- nasion roślin motylkowych grubonasiennych (łubin)

Oferuje do sprzedaży:

- **materiał siewny w okresie wiosennym 1998r następujących gatunków:**

Zboża jare

Owies	Dragon	I ods.
	Sławko	I ods.
Pszenica	Henika	I ods.
	Jęczmień	
Jęczmień	Rodos	I ods.
	Dema	oryg., I ods.

Gwarantujemy wysoką jakość materiału siewnego, konkurencyjną cenę towaru i terminową realizację zamówień. Zamówienia można składać listownie lub faxem na adres naszej spółki, jak wyżej.

Realizacja zamówień według kolejności zgłoszeń. Płatność przelewem w dniu załadunku, a dla stałych odbiorców przelewem do 14 dni.

- **ziemniaki sadzeniaki ze zbiorów 1997r n/w odmian i stopni kwalifikacji:**

Odmiany bardzo wczesne

Aster	KL A
Orlik	KL A2, KL B
Ruta	KL A2

Odmiany wczesne

Sumak	Oryg., KL A
-------	-------------

Odmiany średnio - wczesne

Głada	Elita
Ibis	KL A2, KL B
Irga	KL B
Kolia	KL A2
Lena	Oryg.
Maryna	Oryg., KL A, KL A2, KL B

Odmiany średnio - późne

Ania	Oryg., KL A, KL A2, KL B
Arkadia	KL A2
Lawina	Elita. Oryg., KL A
Vistula	KL A, KL B
Fregata	Oryg., KL A2

Odmiany późne

Bzura	KL A
Dunajec	Oryg.
Ceza	KL A2

ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY

ODDZIAŁYWANIE BUDŻETU PAŃSTWA NA ROLNICTWO

Zaangażowanie budżetu państwa w finansowanie rozwoju rolnictwa jest małe i ciągle zmniejsza się w wymiarze realnym. Jest to o tyle niepokojące, że problemy stojące do rozwiązania w rolnictwie i na obszarach wiejskich należą do najpoważniejszych i najtrudniejszych. Brak postępu w tej dziedzinie może zahamować proces wzrostu gospodarczego i proces integracji z Unią Europejską. Pozostawienie rolnictwa na uboczu integracji nie byłoby akceptowane przez społeczeństwo polskie. Społeczeństwo, którego jedna trzecia związana jest z rolnictwem, a jedna czwarta pracuje w nim bezpośrednio, nie może wyrazić zgody na marginalizację rolnictwa w procesach rozszerzania jednolitego rynku europejskiego na Europę Środkowo-Wschodnią. Udział rolnictwa w ogólnych wydatkach budżetowych bez wydatków na KRUS w latach 1991-1996 zmniejszył się z 4,8 proc. w 1991 r. do 2,7-3 proc. w latach 1991-1994 i 2,5-2,6 proc. w latach 1995-1996. W ujęciu realnym wydatki te zmniejszyły się z 930 mln zł w 1990 r. i 497 mln zł w 1991 r. do 386 mln w roku 1994. Łącznie z wydatkami na KRUS, które należy traktować jako element polityki socjalnej, na rolnictwo przeznaczają się 9,7-9,8 proc. ogólnych wydatków budżetowych. Jest to jednak, jak na znaczącą rolę rolnictwa w polskiej gospodarce oraz problemy stojące do rozwiązania, wielkość niewystarczająca do tego, aby rolnictwo mogło nadać się za zmianami rynkowymi i wymogami integracji, i nie hamowało ogólnych procesów wzrostu.

Główną formą wsparcia rolnictwa przez budżet były kredyty preferencyjne, na które kierowano około 35 proc. środków budżetowych. Kredyty administrowane są przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która jest największą instytucją państwową korzystającą ze środków budżetowych - na rolnictwo. Ten sposób wspierania budżetowego przez kredyty preferencyjne został rozwinięty zwłaszcza w Polsce. Kredyty te, będąc swojego rodzaju dotacją dla rolnictwa, spełniają aktywną rolę rozwojową, gdyż wyzwalają na realizację określonych celów dodatkowe środki własne rolników i innych podmiotów gospodarczych i uruchamiają efekty mnożnikowe w gospodarce. Spełniają także ważną rolę wobec postępu technicznego. Wspomagając rozwój infrastruktury, stwarzają przesłanki do zmian strukturalnych i zwiększania zatrudnienia. W przypadku lokowania środków w sferę rynku przyczyniają się do jego stabilizacji i większej przejrzystości.

Kredyty preferencyjne wykorzystywane są także w sferze polityki interwencyjnej na rynku prowadzonej przez Agencję Rynku Rolnego. Na stabilizację rynków rolnych i podtrzymanie dochodów rolniczych ARR otrzymuje jednak każdego roku coraz mniejsze środki z budżetu państwa, powiększa natomiast zaangażowanie środków własnych. Zakres polityki rynkowo-cenowej nie powinien być ograniczony, a raczej powinien się rozszerzać. Środki, które przewiduje się na interwencje rynkowo-cenowe, nie są wystarczające do tego, aby zbliżyć organizację rynków rolnych i skalę ich subsydiowania do stanu, jaki występuje w Unii Europejskiej.

System interwencjonizmu rolnego w Polsce chcąc nie chcąc musi zmierzać do modelu, jaki będzie obowiązywał w Unii w momencie naszej akcesji. Planowane rozszerzenie Unii Europejskiej na Europę Środkowo-Wschodnią i przewidywane wznowienie następnej rundy rokowań w ramach WTO w sprawie liberalizacji światowego handlu rolnego będą sprzyjały dalszym reformom wspólnej polityki rolnej, jednak trudno oczekiwać, aby Unia zrezygnowała z dotychczasowego modelu tej polityki. Będzie on z pewnością korygowany i uzupełniany.

Kierunki niezbędnych zmian w polityce rolnej

Przewidywane zmiany we wspólnej polityce rolnej oraz potrzeba odbudowy potencjału rolnego i dokonania przekształceń wynikających z sytuacji rynku wewnętrznego będą wyznaczać potrzeby i kierunki zmian w polityce rolnej Polski w najbliższym pięcioleciu, a więc do momentu, gdy prawdopodobnie uzyskamy członkostwo w Unii Europejskiej. W tym okresie przedakcesyjnym należałoby dokonać istotnych przewartościowań i zmian w polityce rolnej. Do najważniejszych z nich można zaliczyć następujące:

- Opracowanie 5-letniego programu (1998-2002) odbudowy potencjału rolnego i umocnienia rolnictwa jako newralgicznego działu gospodarki zarówno w celu utrzymania wysokiego tempa wzrostu gospodarczego, jak i korzystnego przebiegu procesów integracyjnych. Program taki powinien przewidywać zwiększenie środków budżetowych, wykorzystanie funduszy pomocowych i przedakcesyjnych, mobilizację środków własnych i selektywne ich rozdysponowanie na dziedziny priorytetowe, istotne dla długofalowego rozwoju rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Wydaje się, że do priorytetowych działań winno się zaliczyć:

- obniżanie kosztów produkcji,
- poprawę produktywności i efektywności gospodarowania przez postępowanie technologiczne i inne działania wywołujące pozytywne skutki dochodowe,
- działania modernizacyjne i restrukturyzacyjne wiodące do zmian strukturalnych i rozwoju przedsiębiorczości, wykształcania się nowoczesnego sektora towarowego w rolnictwie oraz rozwoju pozarolniczych form zatrudnienia na wsi.

- Integralną częścią tego programu winien być plan integracji rolnej, przekładający na konkretne działania w rolnictwie i gospodarce żywnościowej program narodowej strategii integracji. Winien to być szczegółowo opracowany plan działań dostosowawczych dla resortu rolnictwa i innych agencji, i instytucji działających w obszarze rolnictwa i gospodarki żywnościowej pod ogólną koordynacją Komitetu Integracji Europejskiej.

- W warunkach rosnącego deficytu handlowego szczególnego znaczenia nabierają działania prowadzące do odbudowy i zwiększenia potencjału eksportowego przy zachowaniu wysokiej dynamiki importu. Otwarcie gospodarki polskiej musi dotyczyć także rolnictwa i sektora żywnościowego. Wymaga to rezygnacji ze stosowania barier importowych, lecz jednocześnie rozwoju promocji i wsparcia dla eksportu - metodami, które są dopuszczone przez porozumienia GATT i Układ Europejski.

- Bardziej aktywna polityka rolna, prowadzona zarówno w perspektywie średniookresowej, jak i doraźnej, wymaga lepszego systemu monitorowania procesów gospodarczych i nie spóźnionej informacji oraz znacznie szerszego zestawu instrumentów, które mogą być zastosowane zarówno w sferze rynkowo-cenowej, jak i w sferze oddziaływania instytucjonalnego oraz wsparcia działań w otoczeniu rolnictwa. Niezbędna decentralizacja polityki rolnej wymaga nie tylko regionalizacji tej polityki, ale także większego zaangażowania w realizację tej polityki instytucji i organizacji samorządowych, izb rolniczych, organizacji producenckich, związków młodych rolników itp.

- Zdecydowanej przebudowy będzie wymagała polityka społeczna i socjalna wobec rolników i ludności wiejskiej, zwłaszcza w odniesieniu do systemu rentowo-emerytalnego, szkolnictwa, opieki zdrowotnej i świadczeń społecznych dla rolników. Jest to część znacznie szerszego, długofalowego zadania budowy nowego systemu świadczeń społecznych w Polsce.

JAK BRONIĆ ROLNICZYCH SPRAW

WŁADZA W GRUPIE PRODUCENCKIEJ

Działanie w grupie opiera się na wspólnym podejmowaniu decyzji. W demokracji zjawiskiem naturalnym jest sytuacja, w której poszczególne osoby - członkowie grupy mają różne poglądy na każdy temat. Mimo tych różnic konieczne jest sprawne i skuteczne podejmowanie decyzji zgodnych z wolą większości i poszanowaniem mniejszości. Aby było to możliwe konieczne jest uzgodnienie, przyjęcie przez wszystkich i wdrożenie jednoznacznie określonych procedur, obowiązujących przy podejmowaniu każdej decyzji.

Przestrzeganie jednolitych zasad postępowania we wszystkich sprawach ułatwia podejmowanie decyzji i jest nieocenione w sytuacjach trudnych i konfliktowych. Brak takich uregulowań, może sparaliżować wszelką działalność. Oczywiście istnieje możliwość podejmowania decyzji w sposób autorytarny przez prezesa, ale wówczas nie ma sensu tworzenia grupy.

Najbardziej pożądaną formą przywództwa w demokratycznie rządzonej grupie jest tzw. przywództwo dzielone, polegające na tym, że każdy z członków grupy czując się odpowiedzialny za grupę i efekty jej działania, w momencie realizacji przydzielonego zadania staje się w tym zakresie jej przywódcą. Im bardziej członkowie grupy dzielą między sobą funkcje przywódcze tym większa jest ich motywacja, tym bardziej są gotowi do solidarnego działania oraz tym lepsze są wspólnie podejmowane decyzje.

W grupie producenckiej główną rolę w organizowaniu pracy grupy oraz zabezpieczeniu jej funkcjonowania odgrywa zarząd. Najlepiej jeżeli do zarządu zostaną wybrani autentyczni liderzy grupy. Zarząd kieruje bieżącą działalnością grupy, reprezentuje ją na zewnątrz oraz podejmuje wszystkie nie zastrzeżone dla innych organów, najważniejsze decyzje.

Do innych zadań zarządu należy przyjmowanie nowych członków, zwoływanie zebrań, opracowywanie planów działania, zatrudnianie pracowników i ustalanie zasad ich wynagrodzenia.

Zarząd jest odpowiedzialny za dobre działanie grupy. Członkostwo w zarządzie nie daje uprzywilejowanej pozycji, należy łączyć je z dodatkową odpowiedzialnością i zobowiązaniami. Zarząd musi podejmować ważne decyzje, wraz ze wszystkimi członkami grupy by zapewnić pełną i wszechstronną konsultację z nimi. Jest bardzo ważne by zarząd miał pełne poparcie członków grupy i by byli oni, zgodnie z zasadą przywództwa dzielonego, zaangażowani w pracę grupy.

■ Rola lidera

Lider to osoba, której powierzono pieczę nad funkcjami przywódczymi w grupie. Dobry lider to człowiek, który potrafi dokonać trafnej analizy sytuacji i zaproponować drogi osiągnięcia celów, wreszcie podzielić obowiązki tak, by osiągnięcie celu było zasługą wszystkich.

Lider może spełniać w grupie wiele funkcji: koordynować działalność grupy, być jego ideologiem, ustalić cele i politykę, reprezentować grupę na zewnątrz, być jej arbitrem i mediatorem, kontrolować stosunki wewnątrz grupy, rozdawać nagrody i kary. Podstawowym czynnikiem decydującym o tym, jakiego rodzaju umiejętności powinien posiadać lider jest rodzaj grupy oraz jakie są wymogi danej sytuacji. Jeżeli w grupie atmosfera jest napięta - musi pojawić się mediator, jeżeli najważniejszym jest osiągnięcie danego celu - potrzebna jest osoba, która skutecznie zadba o jego osiągnięcie, jeśli grupa się rozpada, po-

trzebny jest przywódca, który ją zintegruje.

Ważną cechą lidera jest jego wiedza i doświadczenie zawodowe. W wielu przypadkach grupom będą potrzebni liderzy w zakresie rozwiązywania problemów produkcyjnych, zapewnienie jakości itp.

Wiele z powyższych lidarskich funkcji wypełnia zarząd grupy. Jednak każdorazowo, gdy inny członek grupy jest lepiej przygotowany do podjęcia się danego zadania on powinien w tym zakresie stać się liderem.

■ Realizacja bieżących zadań

Zarząd grupy jest odpowiedzialny za marketing, dystrybucję, kontrolę jakości oraz sprawy finansowe. Jest rzeczą bardzo ważną, aby zarząd ustalił szybko system ciągłego monitorowania i kontroli prowadzonego przez grupę biznesu. Byłoby wskazane, żeby jego spotkania odbywały się w regularnych odstępach czasu, pozwoliłoby to na bieżącą kontrolę realizacji zadań, w tym finansowych oraz podejmowanie stosownych decyzji. Do sprawnego zarządzania może przyczynić się realizacja następujących zasad:

- zebrań zarządu odbywają się regularnie np. w określonym dniu miesiąca (tygodnia), o ściśle określonej godzinie i zawsze w tym samym miejscu
- tematyka zebrań jest przygotowywana z pewnym wyprzedzeniem
- każdorazowo członkowie zarządu powinni otrzymywać krótkie informacje o prowadzonych i planowanych pracach oraz informacje finansowe
- o sprawach grupy powinni być na bieżąco i rzetelnie informowani jej członkowie, należy ustalić taki system informowania
- w zebraniach powinna uczestniczyć osoba kierująca bieżącą działalnością grupy (o ile roli tej nie pełni ktoś z członków zarządu)
- zebrań zarządu powinny być protokołowane wnioski i zalecenia przekazywane do realizacji odpowiednim osobom bądź organom.

W celu kierowania bieżącą działalnością grupy zarząd upoważnia do tego celu jednego ze swoich członków, rolę tę może spełniać ktoś z członków grupy przygotowany do spełnienia tej funkcji lub zarząd może zatrudnić osobę z zewnątrz (menadżera). Zatrudniona osoba musi mieć przygotowanie z zakresu zarządzania, marketingu oraz doświadczenie w pracy w sektorze rolnym. Osoba ta może być zatrudniona na cały lub na część etatu. Grupa może też wybrać inne rozwiązanie, często występujące w państwach zachodnich, polegające na zleceniu wykorzystanie funkcji przedstawiciela handlowego wyspecjalizowanej firmie bądź agencji.

Obok menadżera bardzo ważnym stanowiskiem w biurze grupy jest osoba, której stanowisko można nazwać różnie: sekretarki, sekretarza, pracownika administracyjnego itp. Osoba ta może być zatrudniona na pełny bądź, na część etatu. Do jej obowiązków powinno należeć:

- prowadzenie korespondencji
- organizowanie zebrań zarządu oraz zebrań całej grupy od strony administracyjnej, przygotowanie dokumentów i informacji na zebrania
- protokołowanie zebrań, wysyłanie wniosków i zleceń
- przekazywanie informacji członkom
- prowadzenie kasy, sporządzanie i gromadzenie dokumentów księgowych

Poza wyżej wymienionymi stanowiskami, których istnienie bardzo usprawni pracę grupy, mogą być zatrudnione inne osoby, jeżeli wynika to z potrzeb prowadzonej działalności i ma pokrycie w finansach grupy. Szczególnie ważne jest właściwe zorganizowanie obsługi księgowej i prawnej grupy.

Witold Boguta
Fundacja Spółdzielczości Wiejskiej

PROBNOZY

INFORMACJA O WYNIKACH KONTROLI PRZEPROWADZONYCH W IV KWARTALE 1997 ROKU W ZAKRESIE JAKOŚCI SPRZEDAWANYCH NAWOZÓW Z WYMAGANIAMI NORM.

W IV kwartale 1997 roku Okręgowe Delegatury Państwowej Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych przeprowadziły kontrole w wybranych zakładach produkujących nawozy. Kontrole przeprowadzono w zakładach znajdujących się na terenie województw: gdańskiego, jeleniogórskiego, lubelskiego, opolskiego, poznańskiego, szczecińskiego, tarnobrzęskiego. Celem kontroli było zbadanie jakości wyrobów u producenta oraz zgodności sprzedawanych nawozów z wymaganiami norm obligatoryjnych i deklaracjami producenta a także w zakresie ich obrotu. Zakres kontroli obejmował następujące zagadnienia:

- Jakość produkowanych nawozów.
- Zgodność produkowanych nawozów ze znakiem „B”
- Termin ważności.
- Oznakowanie opakowań jednostkowych nawozów.
- Warunki składowania i przechowywania w pomieszczeniach magazynowych oraz na placach składowych.
- Przestrzeganie przepisów bhp przy magazynowaniu nawozów.
- Sposób i przebieg załatwiania reklamacji.

Kontrolą objęto niżej wymienione zakłady:

- Fabryka Nawozów Fosforowych w Uboczku k/Gryfowa Śl.
- Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki w Tarnobrzegu,
- Poznańskie Zakłady Chemiczne w Luboniu k/Poznań,
- Zakłady Nawozów Fosforowych w Gdańsku
- Zakłady Azotowe S.A. w Kędzierzynie -Koźlu,
- Zakłady Chemiczne w Policach,
- Zakłady Azotowe w Puławach,
- Zakłady Azotowe w Tarnowie,
- Zakłady Azotowe we Włocławku.

Wyniki kontroli przedstawiają się następująco:

Kontrola jakości.

Kontrolowani producenci nawozów posiadali zakładową kontrolę jakości oraz laboratoria wyposażone w specjalistyczne oprzyrządowanie kontrolno - pomiarowe. Laboratoria były przeznaczone do kontroli procesu produkcyjnego nawozów, prowadzenie bieżącego nadzoru miejsc krytycznych oraz badania wyrobu gotowego. Oprzyrządowania kontrolno - pomiarowe laboratorium posiadały aktualną legaliza-

cję. Analizę całkowitą gotowego produktu na zgodność z wymaganiami jakościowymi wykonywano się zgodnie z wymaganiami norm przedmiotowych lub deklaracjami jakościowymi producenta. Pobieranie próbek wykonywali zaprzysiężeni próbobiorcy.

System kontroli jakości.

System jakości zgodnie z wymaganiami ISO serii 9000 wdrożono w niżej wymienionych zakładach:

- Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki w Tarnobrzegu,
- Zakłady Azotowe Puławy,
- Zakłady Azotowe w Tarnowie,
- Zakłady Azotowe we Włocławku.

W trakcie wdrażania wyżej wymienionego systemu kontroli były następujące zakłady:

- Zakłady Chemiczne Police,
- Poznańskie Zakłady Chemiczne w Luboniu k/Poznań,
- Zakłady Azotowe w Kędzierzynie - Koźlu.

Natomiast niżej wymienione zakłady do zakończenia kontroli nie podjęły działań dotyczących wdrażania systemu kontroli ISO 9000 tj.:

Fabryka Nawozów Fosforowych w Uboczku k/Gryfowa Śl., Zakłady Nawozów Fosforowych w Gdańsku.

Należy podkreślić, że Zakłady Nawozów Fosforowych w Gdańsku prowadzą produkcję nawozów w oparciu o technologię zakupioną w USA.

Jakość produkowanych nawozów.

W czasie kontroli pobrano 53 próbki nawozów do badań laboratoryjnych z 33 pozycji nawozów. Wyniki analiz pobranych próbek u producentów nawozów były zgodne z wymaganiami norm obligatoryjnych i deklaracjami producenta. Ponadto Okręgowa Delegatura w Kielcach pobrała dodatkowo próbki z 13 pozycji nawozów u dealerów Kopalni i Zakładów Przetwórczych Siarki w Tarnobrzegu gdzie stwierdzono w dwóch przypadkach niezgodność z normą tj.:

- Superfosfat prosty granulowany posiadał zaniżoną wartość fosforanu całkowitego P₀ - o 2,2 % oraz fosforanu przyswajalnego P₀ - o 2,3 %^{2 5}
- Sól potasowa^{2 5} krystaliczna zawierała zaniżoną zawartość K₂O - o 2,3 %

Zgodność produkowanych nawozów ze znakiem bezpieczeństwa „B”

Na podstawie wyników przeprowadzonych w tym zakresie kontroli stwierdzono, że wszystkie produkowane nawozy w kontrolowanych jednostkach posiadały aktualne certyfikaty na oznaczenie ich znakiem bezpieczeństwa „B”. Podstawą wydania certyfikatu jest sprawozdanie z przeprowadzonych przez jednostkę certyfikującą badań nawozu. Polskie Centrum Badań i Certyfikacji w Warszawie Oddział w Pile raz w roku przeprowadza u producenta kontrolę w ramach sprawowanego nadzoru nad udzielonymi certyfikatami.

Oznakowanie opakowań jednostkowych.

Sprzedaż nawozów na rynek krajowy prowadzona była głównie w opakowaniach /workach polietylenowych/ o masie 50 kg. Oznakowanie nawozów pakowanych dokonywano poprzez napisy zamieszczone na workach farbą nieścieralną i niezmywalną wodą. Wszystkie kontrolowane jednostki oznaczenia opakowań wykonywały zgodnie z normą PN-93/C-87080 oraz normami przedmiotowymi z wyjątkiem oznaczenia opakowań datą produkcji i okresem gwarancji. Problem oznakowania opakowań producenci wyjaśnili, że pakowania produkowanych nawozów dokonywano na liniach produkcyjnych w cyklu zmechanizowanym. Linie wyposażone są w drukarki sterowane elektronicznie. Teoretycznie każdy worek powinien być oznakowany datą produkcji. Częste awarie drukarek powodowały, że data produkcji nie zawsze była nanoszona na opakowaniach jednostkowych.

Warunki składowania i przechowywania nawozów.

Parametry składowania i przechowywania nawozów oraz zasady BHP dla tych magazynów określono w „instrukcjach technologicznych produkcji” poszczególnych rodzajów nawozów. Parametry składowania dotyczyły: maksymalnej wysokości okresu składowania a także wilgotności krytycznej. Zasady BHP informują o potencjalnych zagrożeniach jakie stwarzają nawozy oraz podawały działania, które należy podjąć w przypadku zaistnienia tych zagrożeń. W zakładach produkowane nawozy w większości składowane były luzem a w niektórych przypadkach w workach 50 kg w magazynach przeznaczonych na ten cel z zabezpieczeniem przed wpływem warunków atmosferycznych. Natomiast Zakłady Azotowe w Puławach nie posiadały magazynów do składowania i przechowywania nawozów. Bieżącą produkcję wykonywano pod aktualne zapotrzebowanie rynku i możliwości składowania w punktach dealerskich. Wszystkie punkty dealerskie otrzymały instrukcje dotyczące przechowywania nawozów oraz przestrzegania przepisów BHP stanowiące integralną część do umowy komisowej. Nieprawidłowości w składowaniu nawozów stwierdzono jedynie w Zakładach Azotowych w Kędzierzynie - Koźlu, gdzie składowano nawozy usypane w wysokie stożki, które powodowały mieszanie się nawozów u podstaw stożków.

Sposób i przebieg załatwiania reklamacji.

Kontrolowane zakłady prowadzą ewidencję reklamacji. Najczęstsze przyczyny reklamacji w nawozach to:

- zaniżona wartość czystego składnika,
- niewłaściwe uziarnienie /granulacja/,
- braki ilościowe / niezgodne z ilością deklarowaną/,
- uszkodzone opakowania,
- zamknięcia i zbrylania,
- wydanie z magazynu fabrycznego innego nawozu,
- błędnie wypełniona dokumentacja sprzedaży.

Z dziewięciu kontrolowanych jednostek dwie w okresie od 01.01. do 31.10. lat 1996 i 1997 nie miały zgłoszeń reklamacji nawozów tj.:

- Gdańskie Zakłady Nawozów Fosforowych w Gdańsku

- Fabryka Nawozów Fosforowych Ubocz k/Gryfowa Śl.

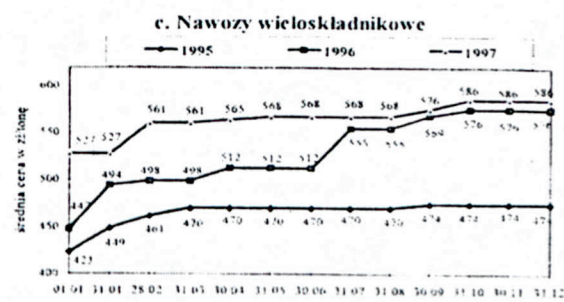
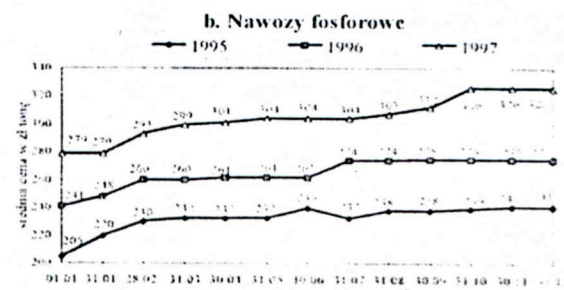
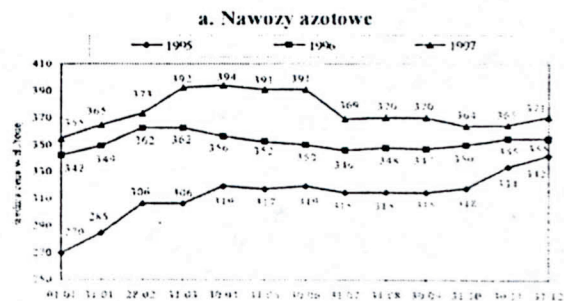
Wykaz uznanych reklamacji w kontrolowanych jednostkach na nawozy w okresie od 01.01. do 31.10 1997 r w porównaniu do analogicznego okresu w 1996 r przedstawia poniższa tabela.

Z przedstawionych danych zawartych w tabeli nr 3 wynika, że w okresie od 1.01. do 31.10.1997 r w porównaniu z analogicznym okresem 1996r zmniejszyła się ilość reklamacji o 24,0 % oraz spadła wielkość masy zareklamowanych nawozów o 52,0%. W 1996 roku z 254 uznanych reklamacji 21 dotyczyło jakości. Natomiast w 1997 roku z 194 reklamacji uznanych było 7, które dotyczyły jakości w tym: 3 reklamacje na zaniżoną zawartość czystego składnika, 4 reklamacje na niewłaściwą granulację / uziarnienie/.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały istotnych nieprawidłowości w procesie produkcyjnym jak i jakości nawozów. Większość reklamacji dotyczyła /poza zakresem producenta/ strefy handlowej z następującego powodu:

- niewłaściwego przygotowania wagonów przez kolej,
- kradzieży w czasie transportu,
- nieumiejętnego załadunku i rozładunku,
- niewłaściwego zabezpieczenia przed wpływem warunków atmosferycznych podczas transportu i w magazynach sprzedawcy.

Kształtowanie się cen zbytu nawozów sztucznych u producenta

Źródło: Główny Inspektorat PISIPAR

PRACA W GOSPODARSTWIE ROLNYM, A PRACOWNICZY STAŻ PRACY (cz.2).

Przypadające po dniu 31 grudnia 1982 okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym w charakterze domownika w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin .

Do dnia 31 grudnia 1990 r przez domownika rozumiano członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostawały we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegały obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów i praca w gospodarstwie rolnym stanowiła dla nich główne źródło utrzymania .

Od dnia 01 stycznia 1991r przez domownika rozumie się osobę bliską rolnikowi, która spełniła łącznie następujące warunki :

- ukończyła 16 lat,
- pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie ,
- stale pracuje w tym gospodarstwie i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Aby można było zaliczyć ten okres do pracowniczego stażu pracy, konieczne jest udowodnienie faktu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za domownika. Uprawnienia i świadczenia pracownicze uzależnione od stażu pracy pracownika ustala zakład pracy każdorazowo na podstawie przedstawionych przez pracownika dowodów.

Wliczenie okresów pracy w gospodarstwie rolnym może nastąpić tylko wówczas gdy pracownik, udowodni że w tym okresie faktycznie wykonywał tę pracę.

Na wniosek osoby zainteresowanej właściwy urząd gminy, jeżeli posiada stosowne dokumenty obowiązany jest wydać zaświadczenie, w którym podaje informację na temat okresów pracy w gospodarstwie rolnym.

W przypadku gdy urząd gminy nie dysponuje dokumentami, stanowiącymi podstawę wydania takiego zaświadczenia, wówczas powinien zawiadomić o tym zainteresowaną osobę na piśmie. Jeżeli pracownik nie może przedstawić zakładowi pracy zaświadczenia z urzędu gminy to może przy pomocy innych dokumentów (np. postanowień sądów, umów cywilnych oraz zeznań świadków) udowodnić okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym. Ten fakt, należy potwierdzić zeznaniami co najmniej dwóch świadków zamieszkujących w tym czasie na terenie, na którym położone jest gospodarstwo rolne w którym praca jest udowodniona. Zeznania te mogą być poświadczane przez urząd gminy, notariusza, a także przez zakład pracy, w którym świadek jest

zatrudniony. Zeznania mogą być złożone bezpośrednio przed zakładem pracy, którego pracownik ubiega się o zaliczenie danego okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

Ocena przedstawionych przez pracownika dowodów należy do zakładu pracy i on też przy ustalaniu prawa do świadczeń czy uprawnień pracowniczych każdorazowo stwierdza fakt spełnienia wymogów określonych w ustawie i podejmuje decyzję o zaliczeniu tego okresu do pracowniczego stażu pracy.

Zakład pracy może nie przyznać prawa do danego świadczenia, jeżeli dysponuje dowodami wskazującymi odmienny niż podany w zaświadczeniu stan faktyczny.

Wszelkie spory na tle prawa i wysokości świadczeń pracowniczych uzależnionych od stażu pracy rozstrzygają sądy pracy.

Po udowodnieniu przez pracownika pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym okres tej pracy można wliczyć w szczególności do okresu zatrudnienia od którego zależą między innymi następujące uprawnienia:

- dodatek za wieloletnią pracę
- odprawa emerytalna (rentowa)
- nagroda jubileuszowa
- wymiar urlopu wypoczynkowego
- jednorazowa odprawa pieniężna wynikająca z przepisów ustawy o tzw. „zwolnieniach grupowych”

Okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym nie mogą być zaliczone do stażu pracowniczego, od którego uzależnione są prawa do świadczeń czy uprawnień pracowniczych jeżeli zgodnie z obowiązującymi przepisami płacowymi w danym zakładzie wlicza się tylko okresy zatrudnienia w danym zakładzie pracy bądź w określonej branży albo okresy pracy na określonych stanowiskach lub pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym wyszczególnionych w ustawie nie wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależy nabycie prawa do urlopu wypoczynkowego lub innego świadczenia przysługującego z upływem roku lub okresu krótszego niż jeden rok.

**Porady Prawne
udzielane są w Biurze
Białkopodlaskiej Izby Rolniczej
w każdą środę od 12.00 do 14.00**
Porad udziela:
**Radca Prawny
Bożena Bilkiewicz - Bańka**